

50 JAAR
WERELDERFGOED
VERDRAG

ACTIVITEITENVERSLAG 2022
STICHTING WERELDERFGOED NEDERLAND

INHOUD

Inleiding	3
Publieksbereik & Educatie	4
Kennisverwerving & Kennisdeling	16
Relatiebeheer & Belangenbehartiging	22
Beheer & Onderhoud	23
Extra Project Vrijwilligers	24
Organisatie	26
Uitgelicht	27
Kerncijfers 2022	32
Sustainable Development Goals	35
Factsheet	38

*foto voorpagina:
viering 50 jaar UNECSCO Werelderfgoed in Schokland
© Jeroen Schokker / Schokker fotografie*

INLEIDING

Dit verslag geeft een overzicht van de activiteiten die Stichting Werelderfgoed Nederland in 2022 heeft ondernomen. Het was hét jaar waarin de focus lag op 50 jaar UNESCO Werelderfgoedverdrag. Dit vormde de basis voor o.a. debat, reflectie, inspirerende vieringen en (nieuwe) samenwerkingen.

De jeugd heeft weer veel op kunnen steken over het Werelderfgoed. Ruim drie maanden lang werd iedere woensdag een Klokhuisaflevering over het Werelderfgoed uitgezonden bij de NPO. Het hieraan gekoppelde première event, De Klokhuisdag over Werelderfgoed, prikkelde kinderen om met alle zintuigen het Werelderfgoed actief te ervaren. Daarnaast was het Werelderfgoed ook bij de STER in de huiskamers te zien.

De samenwerking met de creatieve cultuursector is dit jaar niet alleen voor de jeugd opgepakt, maar ook voor het brede publiek. Het Werelderfgoedlied, dat geproduceerd is door Theatergroep Piepschuim, geeft op een nieuwe manier uitleg over het Werelderfgoed.

Beleving van het Werelderfgoed doe je vooral op locatie, daar moeten we de mensen toe verleiden. Bij voorkeur gaan mensen dan op pad met het OV, wandelend of al fietsend. Om de treinreizigers hiertoe te inspireren, zijn op de beeldschermen in de trein prachtige foto's van het Werelderfgoed in ons Koninkrijk vertoond. Wandelaars hebben we uitgedaagd met 12 frisse Werelderfgoed wandeltochten, en met het Fiets- en Wandelmagazine 2022 is het grote publiek uitgenodigd voor een actief bezoek aan het Werelderfgoed.

De missie van UNESCO *“Since war begins in the minds of people, it is in the minds of people that the defences of peace must be constructed”* vormt het uitgangspunt voor UNESCO Werelderfgoed en onze activiteiten. Hoe kan het erfgoed van de wereld aan deze missie bijdragen? Deze vraag is dubbel zo belangrijk gebleken, nu we zien hoe in de Oekraïne uniek en onvervangbaar Werelderfgoed onder druk staat. Het was daarom bijzonder en indrukwekkend om de strategiebijeenkomst in het Vredespaleis te kunnen organiseren. Daar is de basis gelegd voor het Meerjarenbeleidsplan dat in 2024 onze leidraad wordt.

↓ *De Werelderfgoedpin (foto: Jeroen Schokker)*

1. PUBLIEKSBEREIK & EDUCATIE

Doelen

- 1 **Stimuleren van meer bekendheid, kennis, betrokkenheid en draagvlak.**
- 2 **Het Werelderfgoed onder de aandacht brengen bij het brede publiek.**

Resultaten

Campagne '50 jaar Werelderfgoedverdrag'

Er is een campagne ontwikkeld om het grote publiek te laten weten dat het Werelderfgoedverdrag internationaal al 50 jaar bestaat. Om dit op een subtiel manier duidelijk te maken bij onze uitingen (ook de app) is er een speciale feestelijke zegel gemaakt en daarnaast ook een banner voor onze e-mails.

↓ *Banner met zegel, zoals in 2022 gebruikt in onze e-mails.*

Collectieve promotieplan 2022

Het Collectieve Promotieplan heeft een update gehad. Aan de hand van dit plan is de collectieve promotie en een communicatiekalender neergezet.

STER spot

In juni is een nieuw campagne-item 12 keer bij de STER uitgezonden. De 12 Werelderfgoederen hebben zo een prachtig podium gekregen, evenals het nieuwe UNESCO Werelderfgoed-logo dat duidelijk in beeld is gebracht. Tevens was er een Call-To-Action naar onze website. Het bereik bij de populatie van 6+ was 13%, het bereik bij 25+ was 16% en bij de 50-plussers was dit zelfs 24%. Onderzoek dat de STER voor de uitzending bij een testgroep had gedaan, wees uit dat het bovengemiddeld onderscheidend (65%) en relevant (74%) was.

Een paar quotes die genoemd werden waren: *“Gaat ons allemaal aan, over de cultuur en natuur om daar heel zuinig mee óm te gaan”*, *“Het was een opsomming van de gebieden die bij het Werelderfgoed horen”* en *“Werelderfgoed is belangrijk om bewaard te blijven en is van ons allemaal”*.

↓ stills uit de STER spot

↓ QR code naar de STER spot op You Tube

1. PUBLIEKSBEREIK & EDUCATIE

Visit Netherlands op Instagram

Het Engelstalige NBTC Instagram account heeft in 2022 drie takeovers gehad, waarbij influencers het Werelderfgoed in Nederland onder de aandacht brachten. Het account had op dat moment 124K volgers (inmiddels 130K).

De samenwerking met het NBTC is later in het jaar verder uitgebouwd, waarbij elke maand een Werelderfgoed in ons Koninkrijk onder de aandacht is gebracht. Deze activiteit loopt door in 2023. Aan het Instagram account Visit Netherlands is nu ook een aparte verhaallijn UNESCO toegevoegd.

↑ Elke maand een ander Werelderfgoed.

← NBTC take-over Van Nellefabriek

Holland.com

De zichtbaarheid van het Werelderfgoed, is in samenwerking met het NBTC, sterk vergroot op de website van holland.com. Dit zorgt dat ook internationale bezoekers het UNESCO Werelderfgoed beter kunnen vinden.

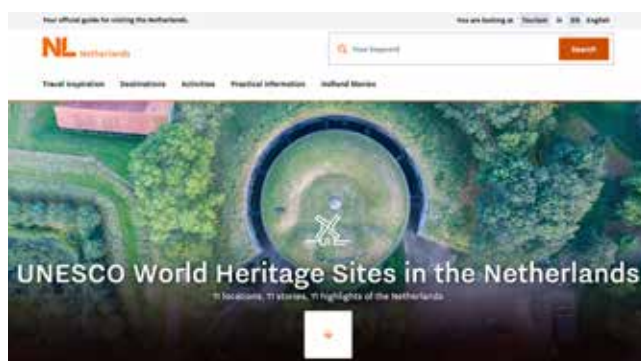
NS Online

In de treinen hangen beeldschermen waarop het kanaal van NS Online wordt vertoond. Ook dit jaar hebben de Werelderfgoederen hier een mooi podium gekregen. Met de zes verschillende items over het UNESCO Werelderfgoed is een groot publieksbereik gerealiseerd.

OV reisinformatie op website

Er is een speciale websitepagina aangemaakt met informatie om de bezoekerscentra met het openbaar vervoer te bereiken.

↓ website Holland.com

↓ Werelderfgoed op schermen in de trein.

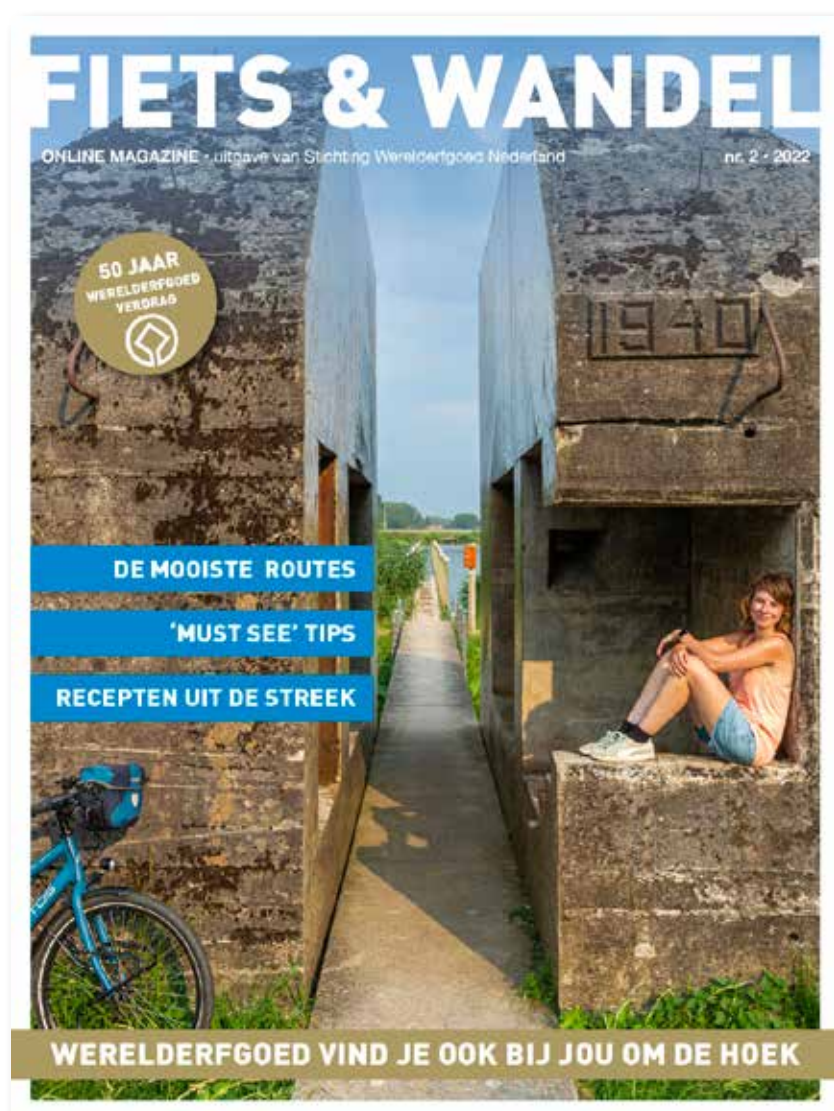
1. PUBLIEKSBEREIK & EDUCATIE

Fiets- en Wandelmagazine

Ons online Fiets- & Wandelmagazine is geactualiseerd naar versie 2-2022.

Nieuwsbrieven

Er zijn zes nieuwsbrieven verstuurd in 2022 met actuele informatie rondom het Werelderfgoed en activiteiten om het Werelderfgoed te beleven. De nieuwsbrieven zijn naar 2612 adressen verstuurd.

← Cover Fiets & Wandel magazine 2022

Werelderfgoedlied

Speciaal voor het jubileumjaar is de samenwerking met theatergroep Piepschuim opgezocht. Met het Werelderfgoedlied als resultaat hebben we nu een extra middel in handen om het publiek te bereiken. In dit nummer wordt met mooi taalgebruik, op energieke wijze haarfijn uitgelegd wat Werelderfgoed is. Dit nummer blijkt uitstekend te combineren met debatsessies en educatie en is toegankelijk via de website en Spotify.

Werelderfgoedlied (Cor Burger)

*De Waddenzee staat te pronken op de lijst
En ook de Grote Markt van Brussel heeft haar plekje opgeëist
Schokland en Efeze, en het vrijheidsbeeld
Maar ook het bos van de Karpaten is een plekje toebedeeld*

*En de terrassen van de Hani vol met rijst
Staan tussen meer dan duizend plekken op de werelderfgoedlijst
Net als de Taj Mahal, en Qal'at al-Baghrein
Omdat ze uniek en onvervangbaar, dus van de hele wereld zijn*

*En ongeacht religie, ondanks elk bewind
Dit zijn onze wortels, dit is wat ons met elkaar verbindt*

*De huizen van Gaudi, de molens op de Kinderdijk
Net als het terracottaleger van het Chinese keizerrijk
Het regenwoud van Queensland, De Roskilde kathedraal
Die zijn - ondanks onze strijd - die zijn van ons allemaal*

*Ondanks onze strijd, ondanks oorlogen en pijn
Het laat zien dat wat we kunnen, het toont wie en wat we zijn*

*Maar waarom dan niet carnaval? Waarom geen molenaar
Waarom geen Brabants worstenbroodje? Tja, dat vind ik raar
Ook dat is toch uniek en ook vervangbaar zijn ze niet
Ze komen niet op deze lijst: 't is geen gebouw of een gebied*

*Ongeacht religie, ondanks elk bewind
Dit zijn onze wortels, dit is wat ons met elkaar verbindt*

*Dit gaat verder dan traditie, dit gaat over elke grens
Dit is niet van een volk of van een natie, dit is van ieder mens
Niet van Amsterdam, of Brussel, van een Chinees of Madrileen
Dit is van echte waarde, dus dit is van iedereen!*

1. PUBLIEKSBEREIK & EDUCATIE

Educatie

De Canon van Nederland kent zogenaamde sleutelstukken, die het mogelijk maken om de Canon fysiek op de betreffende locaties te ontdekken. De gesprekken met de Canon van Nederland hebben geresulteerd in een sleutelstuk voor Droogmakerij de Beemster. Er wordt ook gewerkt aan sleutelstukken voor de Neder-Germaanse Limes en Koloniën van Weldadigheid.

Net als de Canon is ook Het Klokhuis gericht op de jeugd. Via de NTR kunnen we zodoende een groot bereik genereren onder kinderen. Naast de negen reeds bestaande afleveringen in de Klokhuis-serie over Werelderfgoed, zijn **vier nieuwe afleveringen** uitgezonden: één basisaflevering over Werelderfgoed algemeen en daarnaast drie afleveringen over het nieuwe Werelderfgoed: Koloniën van Weldadigheid, Neder-Germaanse Limes en Hollandse Waterlinies.

Om alle educatiemiddelen beter vindbaar te maken, is een **wegwijzer** voor het onderwijs op de website geplaatst. Docenten Cultuureducatie kunnen de lespakketten nu ook beter vinden door de advertorials in de **ICC & CKV** gidsen. Dit zijn gidsen die onder alle scholen in het basisonderwijs, voortgezet onderwijs en relevante MBO- en HBO-opleidingen worden verspreid.

Specifiek voor de studenten aan de **Hogeschool NHL Stenden** met als specialisatie Heritage Experience Management is een nieuwe challenge bedacht: *“How can we make the purpose of the World Heritage convention (more) visible among young adults?”*.

↑ [Nieuwe afleveringen van Het Klokhuis](#)

↓ [Studenten van Hogeschool NHL Stenden](#)

Lespakket 10-15

WEGWIJZER UNESCO WERELDERFGOED IN HET ONDERWIJS

Om het UNESCO Werelderfgoed in het onderwijs te betrekken kun je gebruik maken van ons Lespakket 10-15 jaar 'Maak met je leerlingen een wereldreis en ontdek het Werelderfgoed' en/of de Wegwijzer voor het MBO 'Werelderfgoed verbindt culturen'.

Lespakket 10-15 jaar

- Maak met je leerlingen een wereldreis en ontdek het Werelderfgoed! Het lesmateriaal en de hierbij aansluitende serie van Het Klokhuis over Werelderfgoed zijn speciaal ontwikkeld voor leerlingen van 10 tot 15 jaar in het primair onderwijs en het voortgezet onderwijs. Het pakket bestaat uit 3 lessen, opdrachten voor leerlingen en een handleiding voor leerkrachten. De lessen voldoen aan de kerndoelen van het SLO cultuuronderwijs en sluiten aan bij het curriculum.

Wegwijzer voor het MBO

- Werelderfgoed verbindt culturen
"Since war begins in the minds of men, it is in the minds of men that the defences of peace must be constructed."
Dit is de basisgedachte van het werk van UNESCO: vrede creëren in de hooftden van mensen. Werelderfgoed speelt daarin een rol. Het draait daarbij om: respect, begrip, leren van en met elkaar over interculturele diversiteit en hoe je verschillen kunt overbruggen.

Wat is Werelderfgoed?

Werelderfgoed is een (natuur)gebied of gebouw dat uniek en onvervangbaar is in de wereld. Het is van alle volkeren van de wereld, ongeacht het grondgebied waarop dit zich bevindt. Alleen UNESCO kan een erfgoed benoemen tot Werelderfgoed.

MEER INFO

werelderfgoed.nl/onderwijs

19

WEGWIJZER UNESCO WERELDERFGOED IN HET ONDERWIJS

Om het UNESCO Werelderfgoed in het onderwijs te betrekken kun je gebruik maken van ons Lespakket 10-15 jaar 'Maak met je leerlingen een wereldreis en ontdek het Werelderfgoed' en/of bespreek naar aanleiding van de Klokhuis aflevering of Werelderfgoedlied 'Wat is Werelderfgoed?' met de klas.

Insteek

De insteek van alle educatiemiddelen van Stichting Werelderfgoed Nederland is de unieke waarde van ons Werelderfgoed. 'Wat is Werelderfgoed?' en 'Waarom is het van belang het Werelderfgoed te kennen?' Door leerlingen bewust te maken van de uitzonderlijke universele waarde van deze wereldschatten leren ze over de culturele diversiteit en verscheidenheid in de natuur. Een beter begrip voor deze verschillen, zorgt voor meer respect voor elkaar.

Lespakket 10-15 jaar

Het lesmateriaal 'Maak met je leerlingen een wereldreis en ontdek het Werelderfgoed' en de hierbij aansluitende serie van Het Klokhuis over Werelderfgoed zijn speciaal ontwikkeld voor leerlingen van 10 tot 15 jaar in het primair onderwijs en het voortgezet onderwijs. Het pakket bestaat uit 3 lessen, opdrachten voor leerlingen en een handleiding voor leerkrachten. De eerste les begint met de aflevering 'Wat is Werelderfgoed?' van het Klokhuis en vanaf daar

start een ontdekkingsreis naar het erfgoed van de wereld. Er is voor elk Werelderfgoed in ons Koninkrijk een speciale aflevering, maar elke klas maakt naar aanleiding van de lessen zijn eigen unieke ontdekkingsreis.

Wat is Werelderfgoed?

Werelderfgoed is Of een uniek natuurgebied (natuurlijk erfgoed) dat nergens anders in de wereld terug te vinden is, zoals bijvoorbeeld: de Grand Canyon, het Great Barrier Reef en bij ons de Waddenzee. Of een bouwwerk (cultureel erfgoed) dat door mensen is gemaakt, bijvoorbeeld gebouwen zoals paleizen, molens, piramides, De Chinese muur of dichterbij ons de grens van het Romeinse rijk. Om alleen 'Wat is Werelderfgoed?' te bespreken met de klas kun je ook het Werelderfgoedlied van Piepscham gebruiken of de Klokhuis uitzending 'Wat is Werelderfgoed?'.

Meer info:

unesco

Doelgroep: 10-15 jaar, dus ook onderbouw VO

Duur: 3 x 90 minuten

Kijk voor meer informatie op: werelderfgoed.nl/onderwijs

Foto: Marits van Leden

35

1. PUBLIEKSBEREIK & EDUCATIE

Nederlandse UNESCO Commissie

Samen met de Nederlandse UNESCO Commissie is het Werelderfgoed gepositioneerd tijdens de **UNESCO Familiedag** op 9 juni in Utrecht, **The Next 50** op 14 november in Woerden en **Viering 50 jaar Werelderfgoed** op 16 november op Schokland.

↑ *The Next 50 viering*

↓ UNESCO familiedag

Het Klokhuis

Het Klokhuis heeft nu een 13-delige serie over UNESCO Werelderfgoed geproduceerd. 13 weken lang zijn deze specifieke Klokhuisafleveringen iedere woensdag door de NTR uitgezonden.

Op 8 oktober is de **Klokhuis Werelderfgoeddag** als première event, in de Van Nellefabriek georganiseerd. Een dag vol knutselactiviteiten, spelletjes, proeverijen en workshops om actief kennis te maken met de 12 Werelderfgoederen in ons Koninkrijk.

↓ Klokhuis Werelderfgoeddag

← [QR code naar aftermovie van de dag](#)

1. PUBLIEKSBEREIK & EDUCATIE

Trage Tochten

Met **Trage Tochten** is een nieuwe samenwerking opgestart; met 12 Werelderfgoedwandelingen als resultaat. Naast de fietsroutes hebben we nu ook een mooi wandelpakket. De wandelingen zijn tot december 2023 gratis te downloaden en vanaf juli 2022 is er elke maand een andere wandeling onder de aandacht gebracht op social media. Op 16 november 2022 hebben de mannen van Trage Tochten tijdens de viering van 50 jaar Werelderfgoed een uitleg gegeven. Ze vertelden daarbij dat de wandelingen zoveel mogelijk onverhard zijn en dat er zelfs een wandeling is gemaakt op Curaçao.

↓ *De mannen van Trage Tochten aan het woord*

Met het oog op samenwerking zijn twee verkenningsgesprekken gevoerd met **Nederland Monumentenland** (voor wat betreft het **Nationaal Monumenten Congres 2023** en de **Open Monumentendagen 2023**) en op het thema natuur. De gesprekken met Monumentenland worden in 2023 voortgezet om de kansen voor samenwerking verder uit te werken.

Een nieuwe samenwerking met **Hollands Glorie** heeft in 2022 geresulteerd in aandacht voor 50 jaar Werelderfgoedverdrag.

In **Op weg in de Provincie** hebben we gratis in verschillende edities een artikel mogen aanleveren onder andere voor editie Utrecht- Noord Holland en Flevoland, Midden Nederland, Groningen, Friesland & Drenthe en Gelderland & Overijssel.

↓ *Cover van Op weg in de Provincie*

↑ *Het magazine Hollands Glorie*

2. KENNISVERWERVING EN KENNISDELING

Doelen

- 1 Professionalisering door kennis over vereisten die door UNESCO aan een Werelderfgoed worden gesteld te verspreiden en daarmee naleving van de UNESCO eisen te bevorderen.**
- 2 Evalueren en actualiseren strategisch plan Stichting Werelderfgoed Nederland.**
- 3 Meten wat het bereik en de impact van de activiteiten van de Stichting Werelderfgoed Nederland is.**
- 4 Positioneren stichting in het (inter-)nationale veld van UNESCO Werelderfgoed.**

↓ *Viering 50 jaar UNESCO Werelderfgoed in Schokland*

Resultaten

Werelderfgoedcafés

In 2022 heeft de stichting twee Werelderfgoedcafés georganiseerd.

Op 9 juni tijdens de UNESCO Familiedag heeft Boris van der Ham een interactief café geleid. Waar staan we nu na 50 jaar Werelderfgoed? Welke route moeten we met elkaar uitstippelen voor de komende 50 jaar? Waar ligt daarbij de focus? Hoe kunnen we een nog breder verantwoordelijkheidsgevoel creëren om Werelderfgoed te behouden en te beschermen? Zo werd er gesproken over het betrekken van de burens (ondernemers en burgers) van een Werelderfgoed en hoe je als Werelderfgoed koploper kan zijn om de duurzaamheidsdoelen van de VN te profileren. De Theatergroep Piepschuim zorgde voor een thematische cultuuractiviteit en het UNESCO Werelderfgoedlied is hier in première gegaan.

16 november tijdens de viering 50 jaar Werelderfgoedverdrag is op Schokland is een tweede Werelderfgoedcafé georganiseerd. Hierbij is een panelgesprek gevoerd met de voorzitter van de Nederlandse UNESCO commissie **Kathleen Ferrier**, de dijkgraaf van het Wetterskip Fryslân en siteholder van Werelderfgoed Woudagemaal én lid bestuur Stichting Werelderfgoed Nederland **Luzette Kroon**, de directeur Marketing Drenthe **Astrid Crum** en vice-voorzitter van de UNESCO Jongerencommissie **Fenna Albrecht** over de toekomst van het Werelderfgoed. Waar moet onze focus de komende tijd liggen nu we de resultaten zien van het onderzoek naar de bekendheid van Werelderfgoed? Ook hier was Piepschuim aanwezig.

↓ [Werelderfgoedcafé op 9 juni 2022](#)

2. KENNISVERWERVING EN KENNISDELING

Professionalisering en kennisdeling

Op 8 en 9 november vond in Antwerpen de bijeenkomst kennisdeling en capacitybuilding plaats. Het was een tweedaags event voor UNESCO Benelux. Naast workshops over het invullen van de *Periodic Report* door afgevaardigden van het hoofdkantoor van UNESCO Parijs kwamen ook de volgende onderwerpen aan de orde in rondetafelgesprekken: 50 jaar Werelderfgoed, toekomst, klimaat, conflict-situaties, jeugd, toegankelijkheid mensen met een beperking en inclusiviteit. Aan deze tweedaagse hebben de medewerkers van de Werelderfgoederen in de Benelux deelgenomen, evenals de programma-manager en de medewerker publieksaspecten.

↓ [Het tweedaagse event op 8 en 9 november in Antwerpen](#)

Strategiebijeenkomst

22 september heeft de Stichting Werelderfgoed Nederland een strategiebijeenkomst georganiseerd in het Vredespaleis te Den Haag. Zowel het bestuur als het programmateam was hierbij aanwezig, evenals de RCE en de Nederlandse UNESCO Commissie. Tijdens deze bijeenkomst is het raamwerk voor het meerjarenplan 2023-2030 besproken.

↓ [Het Vredespaleis in Den Haag](#)

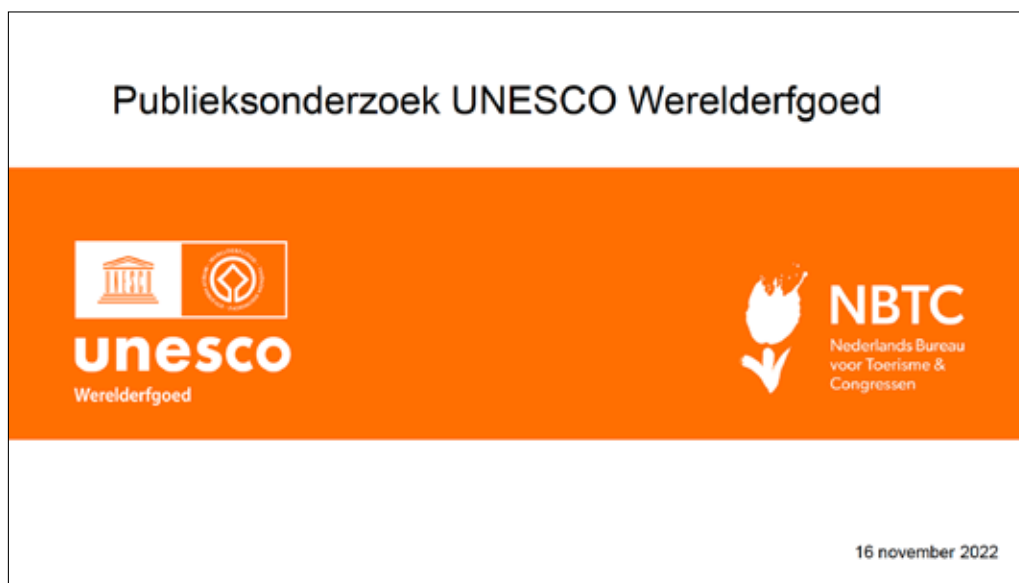
2. KENNISVERWERVING EN KENNISDELING

Publieksonderzoek UNESCO Werelderfgoed – Kantar

Hoewel de bekendheid van Werelderfgoed onder Nederlanders is toegenomen, zijn het vooral ouderen die Werelderfgoed locaties bezoeken. Van de jeugd (14-17 jaar) geeft ruim een kwart aan niet geïnteresseerd te zijn in een bezoek aan een Nederlandse erfgoedlocatie of een Werelderfgoedlocatie in Nederland bezocht te hebben.

Ter gelegenheid van de viering van de 50-jarige ondertekening van het UNESCO Werelderfgoedverdrag op 16 november 2022 hebben de Stichting Werelderfgoed Nederland en het Nederlands Bureau voor Toerisme en Congressen (NBTC) opdracht gegeven tot een publieksonderzoek naar de bekendheid van Werelderfgoed onder Nederlanders. Dit onderzoek geeft inzicht in de bekendheid van de term Werelderfgoed onder diverse leeftijdsgroepen maar ook aan welke Werelderfgoederen dan wordt gedacht en welke worden bezocht.

De resultaten van het onderzoek werden tijdens deze feestelijke middag op 16 november, onder leiding van Dolores Leeuwijn, op Werelderfgoed Schokland gepresenteerd. Dit onderzoek is onderdeel van de samenwerking met NVBTC en met de uitkomsten van dit onderzoek gaan we aan de slag. Voor het hele onderzoek zie de bijlage.

↑ [Het publieksonderzoek](#)

INZICHT #1

Bekendheid met de term Werelderfgoed was al hoog (84%) en is nu gestegen naar 90%. Ook onder jongeren is dit gestegen. Veel Nederlanders weten dat het Koninkrijk der Nederlanden Werelderfgoed heeft. Echter, kunnen nog steeds behoorlijk veel Nederlanders spontaan geen Werelderfgoed noemen, zowel wereldwijd als in het Koninkrijk.

INZICHT #2

De Waddenzee en Kinderdijk zijn spontaan het meest bekende Werelderfgoed, geholpen komt hier ook de Grachtengordel van Amsterdam bij. De nog vrij recent toegevoegde Werelderfgoederen Neder-Germaanse Limes, Droogmakerij de Beemster en de Koloniën van Weldadigheid zijn het minst bekend. Geen van de Nederlanders weet dat het Eise Eisinga Planetarium mogelijk in 2023 wordt toegevoegd op de Werelderfgoedlijst. Vooral jongeren en laagopgeleiden zijn het minst bekend met Werelderfgoed locaties.

INZICHT #3

Meer mensen dan in 2016 geven aan geen invloed te willen hebben op de voordracht van nieuw Werelderfgoed. Er is wel veel draagvlak voor Werelderfgoed, echter is dit draagvlak wat minder groot onder jongeren en jongvolwassenen.

INZICHT #4

Koloniën van Weldadigheid en Schokland zijn Werelderfgoederen die relatief wat minder bekend zijn, maar de bezoekers die hier heen gaan doen dat vaker omdat het Werelderfgoed is. De Waddenzee en de Grachtengordel van Amsterdam zijn de meest bezochte Werelderfgoederen, echter was er dan vaak geen aandacht voor het feit dat het Werelderfgoed is.

INZICHT #5

De Waddenzee, Willemstad en de Grachtengordel van Amsterdam zijn de plekken die men het vaakst (nogmaals) wil bezoeken. De partner of vrienden/familie zijn dan het favoriete gezelschap. Jongeren en laagopgeleiden hebben Werelderfgoed minder vaak bezocht en jongeren hebben die behoefte ook minder.

INZICHT #6

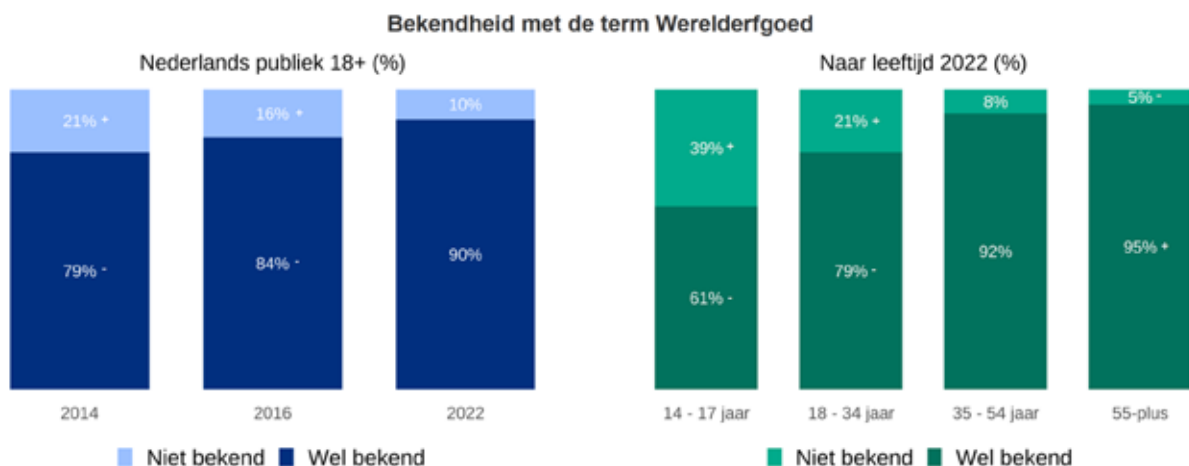
De natuur, een restaurant/café en strand of duinen zijn de meest favoriete plekken om te bezoeken in de vrije tijd. De mensen die één of meerdere Werelderfgoederen willen bezoeken zijn in hun vrije tijd vaker te vinden in de natuur, bij historische bezienswaardigheden, in een museum of waterrijk gebied, dan mensen die dat niet willen. Jongeren en jongvolwassenen tref je in hun vrije tijd vaker in een attractiepark, op een evenement/festival of sportwedstrijd. Plekken zonder enige connectie met Werelderfgoed.

KANTAR PUBLIC

10

De term Werelderfgoed is nu nog beter bekend onder Nederlands publiek dan in 2016 en 2014; negen op de tien heeft hier weleens van gehoord

Naar mate de leeftijd vordert wordt de bekendheid met de term Werelderfgoed groter

Vraag: Heeft u weleens gehoord van de term Werelderfgoed? (18+ 2014: n=971, 2016: n=1.061, 2022: n=981) (2022: 14-17 jaar: n=123, 18-34 jaar: n=244, 35-54 jaar: n=340, 55-plus: n=307)

KANTAR PUBLIC

12

3. RELATIEBEHEER EN BELANGEBEHARTIGING

Doel

Het gaat hierbij belangenbehartiging en ondersteuning bij de duurzame instandhouding.

Resultaat

Voor dit doel is er op diverse manieren ondersteuning geleverd aan het UNESCO Werelderfgoed in het Koninkrijk en gesprekken gevoerd ten behoeve van relatiebeheer en belangenbehartiging in het Werelderfgoedveld. De diverse gesprekken zijn onder andere gevoerd met NHL Stenden, NTR, Omroep Max, NBTC, magazine Hollands Glorie, cabaretgroep Piepschuim, Nederlandse Munt, Nederland Monumentenland, beroepsopleiding makelaars etc. Dit met oog op werken aan slimme allianties, potentiële samenwerkingspartners.

↓ *Het toespreken van de vrijwilligers bij het Woudagemaal*

4. BEHEER & ONDERHOUD

Doel

Controle en onderhoud van technische apparatuur in de Exhibits.

Resultaat

Elke Exhibit heeft onderhoud gehad en een update qua filmpje. Er draait nu een film met het nieuwe UNESCO logo.

↑ *De Exhibit met het nieuwe UNESCO logo*

5. PROJECT VRIJWILLIGERS

Doel

Vrijwilligers krijgen de aandacht, ontsluiting tot kennis en waardering die ze verdienen. Ook wordt gezocht naar mogelijkheden om hun rol als ambassadeur verder uit te bouwen. Uiteraard is de intrinsieke motivatie en interesse van de vrijwilligers hierbij van groot belang.

Resultaat

Om vrijwilligers binnen de afzonderlijke Werelderfgoederen meer kennis aan te bieden over het collectieve UNESCO Werelderfgoed hopen we dat zij zich nog meer verbonden voelen. Hiervoor is een platform op de website gecreëerd, een Werelderfgoedwaaier (met de belangrijkste informatie in een waaier) en een kaart om vrijwilligers te werven. We zijn trots op alle vrijwilligers die ons Werelderfgoed nu al ondersteunen en uit blijf van waardering zijn er daarom pins uitgedeeld aan al onze vrijwilligers.

↑ De informatiekaart met daarop de pin bevestigd

↑ De pin wordt opgespeld bij een vrijwilliger.

↑ De Werelderfgoedwaaier: een handzame waaier met veel informatie in een notendop.

↑ Ansichtkaart ter werving van vrijwilligers

6. ORGANISATIE

Bestuur

Het bestuur bestaat uit onze voorzitter Boris van der Ham en alle siteholders van Werelderfgoed in het Koninkrijk der Nederlanden. Voor Boris was het zijn laatste jaar als voorzitter zijn taken zijn per 2023 overgenomen door Luzette Kroon. We hebben afscheid genomen van de bestuursleden Eveline Tijmstra en Dehlia Timman. Als nieuw bestuurslid is verwelkomd Lotte Terwel.

Programmateam

Het programmateam bestaat uit de programmamanager Debby Davidse, projectmedewerker publieksaspecten Petra Gout en vertegenwoordigers van elk Werelderfgoed.

↓ *Bestuur en programmateam tijdens de strategiebijeenkomst in het Vredespaleis*

7. UITGELICHT

← De cover van het boek *Willemstad Werelderfgoed*

↑ *Minister Cooper van Curaçao (belast met Werelderfgoed) ontving uit handen van Luzette Kroon (bestuurslid voor de Stichting Werelderfgoed Nederland) het boek 'Willemstad Werelderfgoed. Kleurrijke stad aan een natuurlijke haven'. Dit eerste exemplaar werd overhandigd tijdens een feestelijke boekpresentatie in het Curaçaohuis te Den Haag afgelopen vrijdag 20 mei."*

7. UITGELICHT

Kijkers roepen Radio Kootwijk uit tot Klokhuis Werelderfgoed

ANP Producties - 8 okt. 2022

Kijkers roepen Radio Kootwijk uit tot Klokhuis Werelderfgoed © ANP

Kijkers van Het Klokhuis hebben Radio Kootwijk uitgeroepen tot Klokhuis Werelderfgoed. Dat heeft Boris van der Ham, voorzitter van Stichting Werelderfgoed Nederland, zaterdag

ds REGIO ABONNEREN INLOGGEN

Wijzig Flevoland Net Binnen 112 nieuws Van de lezer PREMIUM

Jannke Hendriks van NBTG (links) en Petra Gout van UNESCO (rechts) voor de kerk op Schokland. © Frans Paalman

Schokland wereldberoemd? Nederlanders kennen het nauwelijks: 'Ontzettend belangrijke plek'

Boorlocatie in Unesco-gebied wordt een 'duivels dilemma'

Josien Feitsma

12 mei 2022, 16:40 • 6 minuten leestijd

Koloniën van Weldadigheid © RTV Drenthe / Josien Feitsma

De Unescostatus voor werelderfgoed is nog geen jaar afgegeven voor de Koloniën van Weldadigheid of het is alweer onderwerp van gesprek. Door nieuwe gaswinplannen van Vermilion Energy dreigen karakteristieke elementen in het landschap gevaar te lopen.

Stichting Werelderfgoed Nederland

Dat er in een vroeg stadium al rekening met de Unescostatus wordt gehouden, stemt Stichting Werelderfgoed Nederland tevreden. "Elk werelderfgoed heeft zijn eigen unieke kenmerken die beschermd moeten worden. Het is goed dat er nu al vragen gesteld worden", zegt Petra Gout van Stichting Werelderfgoed Nederland. "Het gaat hier niet om iemands huis of om een park. Het gaat om het erfgoed van de wereld. Als stichting vinden wij het fijn dat deze transparantie er is en dat er rekening mee wordt gehouden."

De Unesco toetst of werelderfgoederen intact blijven, anders volgt een waarschuwing of zelfs verwijdering van de prestigieuze lijst. "Als je op de werelderfgoedlijst staat, dan kom je onder een vergrootglas van de Unesco en van de wereld", zegt Gout. "Uiteindelijk moeten we samen verantwoording afleggen, daarom is het goed dat deze vragen nu al worden gesteld. We moeten alert blijven, dat is wat wij aan de beheerders vragen. Je moet zorgen dat je als beheerder kritisch blijft. Past het in het behoudsplan?"

Want behoud van het erfgoed staat voorop. "We kunnen werelderfgoed niet vervangen. Wat weg is, is weg."

↑ [ANP over Klokhuis Werelderfgoed](#)

↑ [Schokland vermeld in de Stentor](#)

T-Mobile NL 4G 08:08 55%

INFO

WERELDERFGOED

Werelderfgoed is van alle volkeren van de wereld, ongeacht het grondgebied waarop het zich bevindt. Werelderfgoed verbindt de diversiteit aan cultuur en natuur en draagt zo bij aan respect voor elkaar.

WERELDERFGOED BEN JE NIET ZOMAAR

Elk Werelderfgoed in het Koninkrijk der Nederlanden vertelt het verhaal over haar uitzonderlijke, universele waarde. Het is niet alleen uniek en onvervangbaar in ons Koninkrijk, maar zelfs in de wereld. Alleen UNESCO kan een gebied en/of gebouw benoemen tot Werelderfgoed.

UNESCO WERELDERFGOED

KAART ROUTES INSTAGRAM INFO

↑ [De Werelderfgoed app is vernieuwd](#)

Provincie Drenthe
2 m · 🌐

Vandaag heeft gedeputeerde **Nelleke Vedelaar** de eerste Werelderfgoedspeldjes uitgereikt aan leden van de Vrijwilligersraad van het Nationaal Gevangenis­museum tijdens een vrijwilligersbijeenkomst in het museum. De speldjes zijn een initiatief van Stichting Werelderfgoed. Ze worden uitge... Meer weergeven

Boris van der Ham · 26/07/2021
Mooi nieuws! Eerste uitbreiding van de Werelderfgoedlijst is gelukt! Ik ben een trotse voorzitter!

Werelderfgoed · 26/07/2021
UNESCO plaatst Hollandse Waterlinies op de Werelderfgoedlijst. Gefeliciteerd!

17 17 239

Instagram · #werelderfgoed
marco.verzijl · Beukelsbrug

35 likes

marco.verzijl Vandaag reden er pendelbussen ten behoeve van @nrhetsklokhuis-#werelderfgoeddag tussen #Rotterdam Centraal en station #schiedamcentrum.

Nou ben ik een wel een zeikerd dus wil ik de bus wel met de gefilmde eindbestemming ook op de eindbestemming vastleggen! Ja, ik kan nog dichterbij

Werelderfgoed @Wereld_er... · 02/12/2022
Franse **stokbrood**, de baguette, is lekker en een bijzonder stuk erfgoed, maar Immaterieel Erfgoed is een andere UNESCO status dan **Werelderfgoed**. Meer weten? Luister naar het Werelderfgoedlied van Piepschuim werelderfgoed.nl/nl/werelderfgo... @UNESCO_NL

nu.nl
UNESCO zet Franse baguette op lijst met cultureel werelderfgoed

1 4

Show this thread

Gunay Uslu @GunayUslu

🇳🇱 Met minister Charles Cooper sprak ik over het **werelderfgoed** op Curaçao en hoe wij daarin als landen binnen het Koninkrijk samen kunnen optrekken. Op 4 december 2022 is de 25-jarige viering van Willemstad als **@UNESCO werelderfgoed**.

13.02 · 31-05-2022 · Twitter Web App

7. UITGELICHT

Hoera we zijn Unesco!
Maar wat is nou werelderfgoed?

5 keer
werelderfgoed
in Nederland

1. I. D.F. Woudagemaal
2. Waddenzee
3. Grachtencomplex Kinderdijk-Elsloot
4. Molencomplex Kinderdijk-Elsloot
5. Hollandse Waterlinies

HOLLANDESWATERLINES.NL
WERELDERFGOED.NL

**Het is gelukt! Vorig jaar is de Nieuwe Hollandse Waterlinie toegevoegd aan de Werelderfgoedlijst van Unesco. In 1996 was de Stelling van Amsterdam al op de lijst geplaatst: ze vormen nu samen het werelderfgoed 'Hollandse Waterlinies'.
Maar werelderfgoed, wat betekent dat eigenlijk?**

De toevoeging als Werelderfgoed van de Nieuwe Hollandse Waterlinie aan de Stelling van Amsterdam is eigenlijk logisch, omdat de verdedigingswerken zowel wat betreft ligging als functie familie van elkaar zijn. Zo'n werelderfgoed-benoeming is niet nieuw. Een sta je in de illustre rij van 1154 Werelderfgoederen in 167 landen, zoals de piramides van Giza in Egypte, Stonehenge in Engeland, het Canal du Midi in Frankrijk en de Chinese Muur.

In ons koninkrijk zijn er elf andere werelderfgoederen, waarvan er zes met water te maken hebben: de molens van Kinderdijk, de Waddenzee, de Beemster en Schermer polders; het voormalige Zuiderzee-eiland Schokland; de Amsterdamse grachten gordel; en het IJ. D.F. Woudagemaal bij Lemmer, het grootste, nog werkende stoomgemaal ter wereld.

Complexie lijn
Waarom zijn de Hollandse Waterlinies werelderfgoed geworden? Ze zijn uniek, omdat zo'n complexe verdedigingslinie eigenlijk alleen in ons laaggelegen, waterrijke landschap kon worden gerealiseerd. Door het 200 kilometer lange lint van versterkingen, kanalen, dijken, inundatievelden en sluisen konden grote stukken land onder water worden gezet ('geïndundeert'). Hierdoor is ook het gebied behoorlijk veranderd. Alle 'werken' waren zo in het landschap ingebed dat ze nauwelijks opvielen aan een nietsvermoedende, oprukkende vijand. Maar als je weet waar je moet kijken, kun je de wijzigingen zelfs nu nog duidelijk zien, zeker de inundatiekanalen en versterkingen. Zo'n grootschalig inundatiesysteem is niet alleen nergens anders te vinden, het is ook een van de inventiefste, vroegste vormen van Nederlands 'watermanagement'.

Uniek en uitzonderlijk
Ook bijzonder is dat de meeste van de grote en kleine forten en andere versterkingen nog vrijwel intact zijn, terwijl ze toch al in de 19de eeuw zijn gebouwd. De Hollandse Waterlinies geven bovendien een bijzonder inzicht in de architectuurgeschiedenis. De forten van de Nieuwe Hollandse Waterlinie zijn grotendeels opgetrokken uit baksteen, terwijl die van de Stelling voorbeelden van heel vroege betonbouw zijn.

Omdat de Hollandse Waterlinies uniek zijn hebben zij de Werelderfgoedstatus gekregen. Het zijn uitzonderlijke nog intacte voorbeelden van historische verdedigingslinies; ingenieuze militaire systemen die gebruik maken van het natuurlijke landschap en van water. Ze zijn uniek voor de Europese architectuurgeschiedenis en een voorbeeld van de inventieve Nederlandse waterbeheering, iets om trots op te zijn!

↑ FORT! Magazine: Special Hollandse Waterlinies 2022

Antiliaans Dagblad - Zaterdag 20 augustus 2022

6 Curaçao

Nieuwe zegelserie over Werelderfgoed

Van een orizer verslaggevers
WILLEMSTAD - „Kunt u zich voorstellen dat een klein eiland van 444 vierkante meter de prestigieuze Unesco-Werelderfgoedlijst heeft gehaald, waar slechts een paar andere Caribische eilanden op staan?“, zo begint de beschrijving bij een nieuwe postzegelserie die deze week door Cpost is uitgegeven.

Waarom zouden er eigenlijk nog postzegels gedrukt worden?, vroeg de redactie zich af. Met van Aalst van de postzegelafdeling legt uit dat de serie vooral interessant is voor spaanders. Maar, zo stelt hij ook: „Vergeet niet dat er toch nog tienduizenden poststukken verstuurd worden, door kleinere bedrijven en particulieren. De zegels die gaan over de identiteit van het land gaan wel de lorie wereld over. Als herinnering en is het een manier om het land zo internationaal te presenteren. Nu beregen we 23 jaar Willemstad op de Erfgoedlijst onder de aandacht. Maar elke emissie heeft een raakvlak met Curaçao. Zo zijn schrijvers, musici, de ka'ï orgel en zoogdieren belicht. Het is een manier om ons te presenteren in het buitenland.“

Op de beschrijving bij de nieuwe serie staat: „Curaçao telt meer dan 860 historische gebouwen en archeologische vindplaatsen. Deze monumenten bevatten veel geschiedenis, niet alleen voorbeelden van Europees kolonialisme, maar ook Afrikaanse tradities die de tand des tijds hebben doorstaan en nu nog steeds verankerd zijn in de cultuur van Curaçao. Op 4 december 2022 viert Curaçao dat het 25 jaar op de Werelderfgoedlijst staat. Dit betekent dat Curaçao op haar grondgebied een site heeft van uitzonderlijke kwaliteit, die behouden moet blijven voor het welzijn en de algemene kennis van de mensheid. Willemstad bestaat uit vier wijken: Punda, Pietermaai, Schaaloe en Otrabanda - elk deel met zijn eigen verhalen.“ De ontwerper is Eugénique Wilkins. Zij schilde de reusier Kieutrike postzegels die deel zullen uitmaken van een boekje van verhalen en postzegels die laten zien hoe mooi de binnenstad werkelijk is.“

Trots op de nieuwe postzegels. Vnr: Cpost-directeur Thomas Rogendorf, VVRP-minister Charles Cooper, waar Cpost onder valt, en ontwerper Eugénique Wilkins.

FOTO JEU DAMRO

Achterste

↑ Antiliaans Dagblad, 20 augustus 2022

THEGREENLIST.NL
Alles voor een groenere lifestyle

TRENDS & NIEUWS, EROPUIT

KEN JIJ ALLE WERELDERFGOEDEREN AL?

Leestijd 5 minuten

Dubrovnik, Riga en het Groot Barrièrerif: wat hebben deze locaties in overeenkomst? Het zijn allemaal Unesco Werelderfgoederen! En wist je dat we in Nederland maar liefst elf erfgoedlocaties hebben? Zelfs twaalf in het Koninkrijk der Nederlanden, want je kunt er één vinden op Curaçao. Het is helemaal niet nodig om de halve wereld af te reizen om prachtige plekken te bezoeken. In dit artikel neem ik je graag mee op reis langs de elf Nederlandse Werelderfgoederen. Want wat zijn Werelderfgoederen precies? Hoe worden ze eigenlijk gekozen? En wat is de link met Unesco? Ik vertel je graag alles over deze prachtige plekken dichtbij huis!

HOE IS HET ALLEMAAL BEGONNEN MET DE WERELDERFGOEDEREN?

in samenwerking met het NHTC en Unesco

Na de Eerste en Tweede Wereldoorlog lag een groot deel van Europa en de rest van de wereld in puin. Om nieuwe oorlogen te voorkomen en om de vrede te bewaren werd in 1945, als organisatie van de Verenigde Naties, Unesco opgericht. Dat staat voor United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. Het doel van deze organisatie is vrede en veiligheid voor alle mensen ter wereld door meer begrip te creëren tussen de verschillende culturen en volkeren. Cultureel of natuurlijk erfgoed speelt daarin een belangrijke, gemeenschappelijke rol.

Om de unieke, onvervangbare gebouwen en gebieden te beschermen, is in 1972 het Werelderfgoedverdrag van Unesco in werking getreden. Dit verdrag richt zich op de bescherming en het beheer van archeologische vindplaatsen, cultuurlandschappen, gebouwde monumenten, historische stadscentra en natuurgebieden van over de hele wereld. Als onderdeel hiervan werd de Werelderfgoedlijst opgesteld, hier werden in 1978 de eerste twaalf locaties aan toegevoegd. Ondertussen zijn we vele jaren verder en is de lijst langer en langer geworden. Met ook Nederlands Werelderfgoed!

Foto credits: Stichting Werelderfgoed Kinderlijk.

HOE WORDT IETS EEN WERELDERFGOED?

We kennen allemaal genoeg mooie plekken, maar wat zorgt er nu voor dat iets van erfgoed de stap naar Werelderfgoed maakt? Dat is een lange procedure, want het kan wel vijftien jaar duren. Allereerst is het essentieel dat een land het Unesco Werelderfgoedverdrag heeft ondertekend. Nederland deed dit in 1992. Vanaf dat moment mag een land een erfgoed (een gebied of een gebouw) nomineren voor de titel Werelderfgoed. Dit gaat in overleg, want eerst wordt er door een speciale commissie in het land goed onderzocht welk erfgoed in aanmerking kan komen voor deze prestigieuze titel. Hierbij is het belangrijk dat het erfgoed uniek en onvervangbaar in de wereld is en dat het op de juiste manier beheerd en beschermd wordt. Vervolgens wordt een lijst gemaakt met potentieel Werelderfgoed, voor Nederland kun je die [hier](#) vinden.

En dan ben je nog niet klaar, er wordt begonnen met het opstellen van een speciaal nominatiedossier. Want wat maakt dit erfgoed zo uniek? Waarom verdient het de titel Werelderfgoed? Zodra het dossier compleet is, wordt het door de verantwoordelijke minister van het land naar het hoofdkantoor van Unesco in Parijs gebracht. Hier gaan vervolgens experts aan de slag: zij bekijken het dossier en bezoeken het erfgoed zelf om te controleren of het voldoet aan alle eisen. Dit proces kan jaren in beslag nemen en leiden tot drie resultaten: een afwijzing (helaas, geen Werelderfgoed), een verzoek om aanpassing (er ontbreken bijvoorbeeld dingen in het dossier) of, en dat is natuurlijk de beste uitslag, inschrijving als Werelderfgoed!

Op de Werelderfgoedlijst van Unesco kun je drie verschillende typen erfgoed vinden: cultureel, natuurlijk of gemengd erfgoed. Daarmee wordt bedoeld dat de site zowel cultureel als natuurlijk erfgoed vertegenwoordigt. Sommige Werelderfgoederen zijn grensoverschrijdend. Ze liggen in verschillende landen, zoals

8. KERNCIJFERS 2022

Algemeen

12

UNESCO Werelderfgoederen in het Koninkrijk der Nederlanden

1.154

UNESCO Werelderfgoederen wereldwijd

> 3.000

Vrijwilligers

18

Partners:

- Nederlandse UNESCO commissie
- UNESCO jongeren
- NBTC
- NHL stenden
- Klokhuis
- Boom
- Canon
- NS
- Fiets & wandelbeurs
- Fietsnetwerk
- This is Holland
- Hollands Glorie **nieuw**
- Ars Scribendi uitgeverij
- Monumentaal
- Nederland Monumentenland **nieuw**
- Koninklijke Nederlandse Munt
- Trage Tochten **nieuw**
- Theatergroep Piepschuim **nieuw**

Klokhuis Werelderfgoeddag

12

Werelderfgoederen

1

Op-weg-naar-Werelderfgoed:
Eise Eisinga Planetarium

1

Nederlandse UNESCO
commissie

13

Weken Klokhuis Werelderf-
goedafleveringen op televisie

4

Nieuwe Klokhuis
Werelderfgoedafleveringen

Social Media

	2022	2021	2020
Twitter	1.448	1.391	1.197
Instagram	1.537	1.399	1.303
Facebook	1.089	912	885
LinkedIn	555	340	157

Collectieve promotie

- 6** Nieuwsbrieven
- 1** Online magazine
- 12** STER commercials
- 6** NS items online
- 13** Delen serie Klokhuis
- 12** Werelderfgoedwandelingen
- 1** Werelderfgoedlied
- 2** Werelderfgoedcafés

44

Vragen over Werelderfgoed

Dit jaar richten zich meer dan 40 burgers zich tot de Stichting Werelderfgoed Nederland. Sinds de poster 'De weg van erfgoed naar Werelderfgoed' zijn er nauwelijks nog vragen om een erfgoed Werelderfgoed te maken."

42 Misfits tweets

Soms weten zelfs journalisten niet wat Werelderfgoed precies is. Bij een nominatie van UNESCO wordt het erfgoed al gauw Werelderfgoed genoemd. Het stokbrood dat eind 2022 op de Immaterieel Erfgoedlijst werd geplaatst werd op social media Werelderfgoed genoemd. In totaal waren er 42 tweets op Twitter die het Stokbrood Werelderfgoed noemde in plaats van Immaterieel Erfgoed. Een grote fout van de media dus want een Werelderfgoed is altijd een gebied of gebouw dat UNIEK en onvervangbaar is in de wereld.

9. DUURZAAMHEID SDG'S

UNESCO Werelderfgoed en de Sustainable Development Goals (SDG's)

UNESCO schrijft op hun website dat cultureel erfgoed een belangrijke rol heeft in een bijdrage leveren aan de duurzame ontwikkelingsdoelen. Werelderfgoed kan hiervoor een voorbeeld en kennisplatform zijn.

In 2015 heeft de VN Werelderfgoedconventie dan ook beleid voor duurzame ontwikkeling aangenomen. Door integratie van dit beleid kunnen alle VN stakeholders maatschappelijk verantwoord handelen.

Werelderfgoed krijgt hierdoor de mogelijkheid zich te positioneren als aanjager en voorbeeld voor best practices van de SDG's.

Bovendien lijkt de invoering van dit beleid noodzakelijk, aangezien uiteindelijk, als de erfgoedsector duurzame ontwikkeling niet volledig omarmt en de wederzijdse voordelen voor erfgoed en samenleving benut, deze zelf het slachtoffer ervan zal worden, in plaats van een katalysator voor deze brede verandering.

Link naar de website van UNESCO waar de rol van cultureel erfgoed staat beschreven:

whc.unesco.org/en/sustainabledevelopment

6. DUURZAAMHEID SDG'S

Stichting Werelderfgoed Nederland en de SDG's

Stichting Werelderfgoed Nederland neemt deze rol serieus en zet zich in voor de SDG's. Door innovaties op het gebied van duurzaamheid, daar waar mogelijk, in de praktijk te brengen, aan te moedigen en zodoende het belang van erfgoed voor duurzame ontwikkeling aan te tonen. Zij integreert de SDG's-doelen in haar strategie, werk en projecten en heeft in 2021 inzet geleverd op de volgende doelen:

Doel 4.7

Er tegen 2030 voor zorgen dat alle leerlingen kennis en vaardigheden verwerven die nodig zijn om duurzame ontwikkeling te bevorderen, onder andere via vorming omtrent duurzame

ontwikkeling en duurzame levenswijzen, mensenrechten, gendergelijkheid, de bevordering van een cultuur van vrede en geweldloosheid, wereldburgerschap en de waardering van culturele diversiteit en van de bijdrage van de cultuur tot de duurzame ontwikkeling.

De Stichting neemt dit in haar basis als belangrijke kernwaarde mee zichtbaar in onder andere haar visie, haar boodschap, de communicatie, haar educatieprojecten, maar ook voor de input voor de afleveringen van Het Klokhuis, de Boom Iespakketten, het filmmateriaal, de campagnes, Werelderfgoedlied en de Klokhuis Werelderfgoeddag.

Doel 11.4

De inspanningen verhogen om het culturele en natuurlijke erfgoed van de wereld te beschermen en veilig te stellen.

Door middel van kennisdeling, capaciteitsopbouw (thema's 202: risico & crisisbeheersing, SDG's), educatiematerialen en daarnaast ook de collectieve promotie spant de Stichting zich in om het culturele en natuurlijke Werelderfgoed te beschermen en veilig te stellen.

Doel 12.5

Tegen 2030 de afvalproductie aanzienlijk beperken via preventie, vermindering, recycling en hergebruik.

De Stichting werkt daar waar mogelijk papierloos. Dit doet ze onder andere door informatiemiddelen online aan te bieden, een 'slimme flyer' te creëren met QR code naar de website en zoveel mogelijk materialen te hergebruiken. Zo zijn de frames van de standmaterialen hergebruikt (eyecatcher en banners) en als toch materialen nodig zijn, dan worden deze geproduceerd bij een duurzame drukker. Levenswijzen, mensenrechten, gendergelijkheid, de bevordering van een cultuur van vrede en geweldloosheid, wereldburgerschap en de waardering van culturele diversiteit en van de bijdrage van de cultuur tot de duurzame ontwikkeling.

Doel 12.6

Bedrijven aanmoedigen, in het bijzonder grote en transnationale bedrijven, om duurzame praktijken aan te nemen en duurzaamheidsinformatie te integreren in hun rapporteringscyclus.

De Stichting beoogt de SDG's toe te passen binnen de organisatie en uitvoering van activiteiten. Met voorliggende duurzaamheidsrapportage wordt een zichtbare verantwoording van haar SDG'acties in het kader van de begrotingscyclus gepresenteerd. Dit werkt door als stimulans om verdere opschaling toe te passen, leveranciers mee te laten bewegen en daarnaast geeft het ook inspiratie aan het gehele veld van Werelderfgoed.

Doel 16.1

Alle vormen van geweld en de daaraan gekoppelde sterftcijfers wereldwijd aanzienlijk terugschroeven.

De Missie van UNESCO is wereldvrede: “Since wars begin in the minds of men, it is in the minds of men that the defences of peace must be constructed.”

UNESCO Werelderfgoed: dit zijn de plekken op de wereld, die belangrijk worden geacht voor de verdraagzaamheid en de toekomst op onze planeet. Hier moet voor altijd worden gezorgd. Ze zijn uniek en onvervangbaar.

Werelderfgoed is van alle volkeren van de wereld, ongeacht het grondgebied waarop het zich bevindt. Werelderfgoed verbindt de diversiteit aan cultuur en natuur en draagt zo bij aan respect voor elkaar. De missie van UNESCO het streven naar wereldvrede en respect voor elkaar wordt dan ook mede mogelijk gemaakt door culturele uitwisseling, kennisdeling en de dialoog te stimuleren.

Doel 17.17

Doeltreffende openbare, publiek-private en maatschappelijke partnerschappen aanmoedigen en bevorderen, voortbouwend op de ervaring en het netwerk van partnerschappen.

De Stichting zoekt slimme allianties om onze boodschap uit te dragen. Partners zijn onder andere: NS, Het Klokhuis, NBTC, uitgeverij Boom, Monumentaal, Fiets en Wandelbeurs, Fietsnetwerk, Canon en Trage Tochten.

FACTSHEET UNESCO WERELDERFGOED

UNESCO

UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organisation) is opgericht in 1945 en onderdeel van de Verenigde Naties. Het doel van UNESCO is om vrede en veiligheid voor alle mensen ter wereld te bewerkstelligen. Om dit te bereiken werken ze samen met 193 lidstaten op het gebied van onderwijs, wetenschap, cultuur en communicatie.

CULTUUR

De C van UNESCO staat voor Cultuur en is het bekendste onderdeel van UNESCO. Door conventies zet UNESCO zich in voor het beschermen van cultuur en bevordert het de culturele diversiteit. Conventies zijn bijvoorbeeld het Werelderfgoedverdrag, immaterieel erfgoed en de bescherming van erfgoed tijdens een gewapend conflict.

WERELDERFGOEDVERDRAG

Het Werelderfgoedverdrag van 1972 is de meest bekende conventie van UNESCO. Het is door alle lidstaten van UNESCO ondertekend. Het verdrag is bedoeld om een erfgoed (gebied en/of gebouw) dat van unieke en universele waarde is voor de mensheid, en dus voor toekomstige generaties, te bewaren. De lidstaten hebben met dit verdrag afgesproken dat zij hun Werelderfgoed zullen beschermen, behouden, identificeren en toegankelijk maken. Ons Koninkrijk, met Nederland als lidstaat, heeft het Werelderfgoedverdrag in 1992 ondertekend. Meer informatie over het verdrag: whc.unesco.org ➡

WERELDERFGOEDLIJST

De Werelderfgoedlijst bestaat sinds 1978 toen de eerste 12 locaties de status kregen van Werelderfgoed. Lidstaten die het Werelderfgoedverdrag hebben ondertekend mogen locaties nomineren voor de Werelderfgoedlijst. Het land moet dan wel eerst een voorlopige lijst van potentieel Werelderfgoed binnen de lidstaat opstellen.

CULTURELE DIVERSITEIT

Naast de bescherming die erfgoed krijgt door plaatsing op de Werelderfgoedlijst, bevordert de Werelderfgoedstatus ook het wederzijds begrip tussen culturen. Niet elk Werelderfgoed is per se mooi, maar alle zijn op een bepaalde manier uniek, van groot belang voor de mensheid en onvervangbaar in de wereld.

WERELDERFGOED 2021/2022

- 1.154 locaties:
 - 218 natuurlijke locaties
 - 897 culturele locaties
 - 39 hybride locaties
- 52 locaties in gevaar
- In 167 landen
- Sinds het begin van de lijst zijn drie locaties van de lijst gehaald.

[Alle Werelderfgoedlocaties bekijken?](#)

[Klik hier voor Nederlands: www.unesco.nl](http://www.unesco.nl) ➡

[en voor Engels hier: whc.unesco.org](http://whc.unesco.org) ➡

VAN ERFGOED NAAR WERELDERFGOED

Van erfgoed naar Werelderfgoed is een lange procedure en kan wel 15 jaar duren. En de procedure blijft tot het einde spannend. De volgende stappen worden daarbij genomen:

1. Een land ondertekent het UNESCO Werelderfgoedverdrag. Vanaf dan mag dit land een erfgoed (gebied of gebouw) nomineren voor Werelderfgoed.
2. Voordat men gaat nomineren, onderzoekt het land eerst welk erfgoed in aanmerking kan komen voor de titel Werelderfgoed.
3. Het land maakt een lijst van potentieel Werelderfgoed. Dit wordt ook wel de voorlopige lijst genoemd. De voorlopige lijst voor Nederland is te zien op www.cultureelerfgoed.nl.
4. Daarna begint men met het opstellen van nominatiedossier, waarin uitgelegd staat wat dit erfgoed zo uniek in de Wereld maakt.
5. Als het dossier compleet is brengt de verantwoordelijke minister dit naar het hoofdkantoor van UNESCO in Parijs.
6. Dan volgt een evaluatie van het dossier. Dit gebeurt door speciale experts die aangewezen zijn door UNESCO.
7. Deze experts bezoeken ook het erfgoed om daar te kijken of het aan de eisen voldoet.
8. De nominatie van het erfgoed en de uitkomsten van de evaluaties bespreekt het UNESCO Werelderfgoedcomité tijdens de jaarlijkse vergadering.
9. Uitkomst kan zijn: inschrijving als Werelderfgoed, aanpassing (het dossier is net goed genoeg en moet worden aangepast) of afwijzing.

WERELDERFGOEDSTATUS

Om op de Werelderfgoedlijst te komen en de status Werelderfgoed te krijgen moet je aan de volgende punten voldoen. Deze punten worden dan ook in het nominatie-dossier en later in het managementplan uitvoerig beschreven.

UNIEK EN ONVERVANGBAAR

Het erfgoed is uniek en onvervangbaar in de wereld. Waarom het zo bijzonder is, wordt vastgelegd als de uitzonderlijke universele waarde van het Werelderfgoed. In het engels worden deze Outstanding Universale Value (OUV) genoemd.

CULTUREEL, NATUURLIJK OF COMBINATIE

Werelderfgoed kan natuurlijk, cultureel en een combinatie (hybride) van beiden zijn. In het Koninkrijk der Nederlanden is de Waddenzee een natuurlijk Werelderfgoed en het overige Werelderfgoed cultureel.

SELECTIECRITERIA

Om de uitzonderlijke universele waarde te bepalen worden 10 criteria gehanteerd. De 10 criteria zijn onderverdeeld in zes eisen voor cultureel Werelderfgoed en vier voor natuurlijk Werelderfgoed. Het genomineerde erfgoed moet minimaal aan één van de criteria voldoen.

Voor een cultureel Werelderfgoed:

1. Creatief meesterwerk
2. Uiting van culturele waarden
3. Visualiseert een (verdwenen) beschaving
4. Voorbeeld van de menselijke geschiedenis
5. Traditionele nederzetting, land- of zeegebruik
6. Cultuurlandschappen

Voor een natuurlijk Werelderfgoed:

7. Ongeëvenaard natuurfenomeen of -gebied
8. Laat belangrijke fases in de geschiedenis van de aarde zien
9. Voorbeeld van ecologische/biologische processen
10. Belangrijk voor het behoud van biodiversiteit

Naast bovenstaande criteria zijn de bescherming, het management en de authenticiteit van het erfgoed en de integriteit van de beheerders belangrijke overwegingen. Zie pagina 4 van deze factsheet voor de volledige omschrijving van de criteria.

WERELDERFGOED IN GEVAAR

Wanneer een Werelderfgoed ernstig bedreigd wordt, waarbij mogelijk het Werelderfgoed zelfs (deels) verdwijnt, komt het op de lijst van Werelderfgoed-in-Gevaar. Het Werelderfgoed moet dan tijdens de jaarlijkse vergadering van het Werelderfgoedcomité verantwoording afleggen, hoe het Werelderfgoed beter beschermd gaat worden. Als ondanks de inspanningen de unieke waarden van het Werelderfgoed niet voldoende worden beschermd en er geen verbetering optreedt, wordt het van de Werelderfgoedlijst afgehaald. Dit is sinds het begin van de Werelderfgoedlijst in 1978 drie keer voorgekomen. Indien er wel verbetering optreedt en de unieke waarde voldoende beschermd kan worden, wordt het van de lijst Werelderfgoed-in-Gevaar afgehaald.

WERELDERFGOEDSPELERS

ONS WERELDERFGOED

Ons Werelderfgoed (binnen het Koninkrijk der Nederlanden) is:

- Schokland en omgeving
- Molencolplex Kinderdijk-Elshout
- Ir. D.F. Woudagemaal
- Willemstad Curaçao
- Droogmakerij de Beemster
- Rietveld Schröderhuis
- Waddenzee
- Grachtengordel van Amsterdam
- Van Nellefabriek
- Hollandse Waterlinies
- Koloniën van Weldadigheid
- Neder-Germaanse Limes

STICHTING WERELDERFGOED NEDERLAND

Stichting Werelderfgoed Nederland ondersteunt ons belangrijkste en meest unieke erfgoed op wereldniveau en brengt het onder de aandacht van het grote publiek. Dat doet ze door:

- Belangenbehartiging
- Ons Werelderfgoed te promoten
- Documentaires en lespakketten voor scholen te maken
- Samen te werken op het gebied van onderhoud en beheer
- Te stimuleren dat beheerders van Werelderfgoed kennis delen.

WERELDERFGOEDCOMITÉ

Het Werelderfgoedcomité (van 21 leden) komt jaarlijks samen tijdens de Werelderfgoedvergadering. Ze bespreken en evalueren tijdens deze vergadering het bestaande Werelderfgoed en de Werelderfgoednominaties. Tijdens de vergadering wordt dus nieuw erfgoed op de 'Werelderfgoedlijst' geplaatst, maar kan het ook zijn dat een Werelderfgoed op de lijst van 'Werelderfgoed-in-Gevaar' komt. Of zelfs van de 'Werelderfgoedlijst' wordt afgehaald.

NEDERLANDSE UNESCO COMMISSIE

De Nationale UNESCO Commissie vergroot de zichtbaarheid van UNESCO in Nederland en adviseert de Nederlandse regering over onder andere het Werelderfgoedbeleid.

UNESCO COMMISSIE VAN CURAÇAO

De Curaçaose Unesco Commissie bevordert het mandaat van Unesco in het land en geeft bekendheid aan de programma's van Unesco.

RIJKSOVERHEID

De rijksoverheid is verantwoordelijk voor ons Werelderfgoed. Voor het culturele Werelderfgoed is dat de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en voor het natuurlijke Werelderfgoed (Waddenzee) de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

RIJKSDIENST VOOR CULTUREEL ERFGOED

De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed voert het Werelderfgoedbeleid uit.

ERFGOED EXPERTS (ICOMOS, IUCN EN ICCROM)

Erfgoed experts geven advies aan het UNESCO Werelderfgoedcomité over bestaand en toekomstig Werelderfgoed door middel van evaluaties, rapportages en onderzoek. Daarnaast geven ze trainingen en advies over erfgoed.

WERELDERFGOED BEN JE NIET ZOMAAR

Elk Werelderfgoed in het Koninkrijk der Nederlanden vertelt het verhaal over haar uitzonderlijke, universele waarde.

Het is niet alleen uniek en onvervangbaar in ons Koninkrijk, maar zelfs in de wereld.

Alleen UNESCO kan een gebied en/of gebouw benoemen tot Werelderfgoed.

SELECTIECRITERIA WERELDERFGOED

Voor een cultureel Werelderfgoed:

- 1 Het erfgoed vertegenwoordigt een **meesterwerk** van het menselijk **creatief** vernuft;
- 2 Het erfgoed vertoont een belangrijke **uitwisseling van menselijke waarden** – gedurende een bepaalde periode of binnen een cultureel gebied in de wereld – voor ontwikkelingen in architectuur of technologie, monumentale kunsten, stadsontwerp of landschapsinrichting;
- 3 Het **erfgoed getuigt** van een unieke, of ten minste een exceptionele, culturele traditie of **beschaving die nog voortleeft of is verdwenen**;
- 4 Het erfgoed is een uitzonderlijk **voorbeeld** van een type gebouw, een architectonisch of technologisch geheel, of een landschap, dat (een) belangrijke fase(s) van de **menselijke geschiedenis** weergeeft;
- 5 Het erfgoed is een uitzonderlijk voorbeeld van een **traditionele** menselijke **nederzetting**, traditioneel **landgebruik of zeegebruik**, typerend voor een cultuur (of culturen) of een menselijke interactie met de omgeving, in het bijzonder wanneer het kwetsbaar is geworden als gevolg van onomkeerbare veranderingen;
- 6 Het erfgoed wordt direct of tastbaar **geassocieerd** met gebeurtenissen of levende tradities, met ideeën, met overtuigingen, met artistieke en literaire werken van uitzonderlijke universele betekenis. (Het Werelderfgoedcomité is van mening dat dit criterium bij voorkeur dient te worden gebruikt in combinatie met andere criteria);

Voor een natuurlijk Werelderfgoed:

- 7 Het erfgoed bevat **ongeëvenaarde natuurfenomenen of -gebieden** van uitzonderlijke natuurlijke schoonheid en esthetisch belang;
- 8 Het erfgoed bevat uitzonderlijke voorbeelden die **belangrijke fases in de geschiedenis van de aarde** weergeven, inclusief de getuigenis van het leven – zoals het fossielenarchief –, belangrijke voortgaande geologische processen in de ontwikkeling van landvormen, of belangrijke geomorfologische of fysisch-geografische elementen;
- 9 Het erfgoed bevat uitzonderlijke **voorbeelden** van belangrijke voortgaande **ecologische en biologische processen** in de evolutie en ontwikkeling van ecosystemen en habitats van planten en dieren, op het land, in zoet water, aan de kust en in de zee;
- 10 Het erfgoed bevat de **belangrijkste** en meest waardevolle natuurlijke leefgebieden voor het ter plekke **behouden van biodiversiteit**, waaronder gebieden met bedreigde soorten die van uitzonderlijke universele waarde zijn vanuit het gezichtspunt van wetenschap of natuurbehoud.

